

Брюксел, 27.11.2018 г.
COM(2018) 787 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
относно наблюдаваното напоследък развитие във връзка с евромонетите

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно наблюдаваното напоследък развитие във връзка с евромонетите

РАЗДЕЛ 1. ВЪВЕДЕНИЕ

Въвеждането на еврото като единна европейска валута представляваше значима стъпка във връзка с европейската интеграция. Плащанията в брой са преобладаващ начин на плащане в евро, а евромонетите изпълняват важна роля за това. Гражданите и търговците на дребно използват монети в ежедневните си трансакции, за да извършват плащания или да връщат ресто.

Макар че евромонетите се емитират на национално равнище, купюрният им строеж и техническите им спецификации се стандартизират от Съвета¹. От въвеждането на евробанкнотите и евромонетите на 1 януари 2002 г. насам държавите от еврозоната са емитирали общо почти 127 милиарда евромонети на обща стойност около 28 милиарда евро. Евромонетите, които съществуват в осем купюри — от един евроцент до две евро², не са променяни оттогава насам.

Въпросът доколко са полезни двете най-малки купюри (един и два евроцента) се обсъжда от момента на въвеждането им. Основните акценти в този дебат са високите производствени разходи и разходи за обслужването на тези монети в сравнение с тяхната номинална стойност, високата степен на неизползване и намаляването на покупателната способност на тези две малки купюри повече от 16 години след въвеждането на евробанкнотите и евромонетите³.

Комисията извърши оценка на въздействието⁴ във връзка с емитирането на монети от един и два евроцента при подготовката на съобщението ѝ от 2013 г.⁵ Тази оценка на

¹ Член 128, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

² Член 1 от Регламент (ЕО) № 729/2014 на Съвета и приложение 1 към него (ОВ L 194, 2.7.2014 г., стр. 1).

³ Според измерванията на кумулативния хармонизиран индекс на потребителските цени, между януари 2002 г. и началото на 2018 г. потребителските цени са се увеличили с 28 % (източник: Евростат). Потребителска стока, която през 2002 г. е била на цена 0,78 EUR, днес струва 1 EUR; потребителска стока, която през 2002 г. се е продавала за 1 EUR, през 2018 г. се продава за 1,28 EUR.

⁴ Член 2 от Регламент (ЕС) № 651/2012 относно емитирането на евромонети (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 135) изисква Комисията да проучи дали да продължи емитирането на монети от един и два евроцента посредством оценка на въздействието, която по-специално трябва да включва анализ на разходите и ползите и да отчита действителните разходи за производството на тези монети спрямо тяхната стойност и свързаните с тях ползи.

⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета: Въпроси, свързани с продължаването на емитирането на монети от един и два евроцента, COM(2013) 281 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52013DC0281>).

въздействието беше представена под формата на работен документ на службите на Комисията, придружаващ съобщението⁶. В нея бяха изтъкнати четири възможни сценария — от вариант без промяна до изтегляне на монетите от обращение и въвеждане на правила за закръгляване⁷. В последващите дискусии повечето държави членки подкрепиха продължаване на емитирането на монети от един и два евроцента, като същевременно проучиха евентуални начини за намаляване на производствените разходи, без да се променят параметрите и начина, по който изглеждат монетите.

Настоящият нов доклад следва съображение 7 от Регламент (ЕС) № 651/2012 относно емитирането на евромонети (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 135), който предвижда, че *„използването на отделните купюри на евромонетите и на евробанкнотите в настоящия им вид следва периодично да се разглежда внимателно от компетентните институции въз основа на критериите разходи и възприемане от населението“*. В него се актуализират също така констатациите от съобщението от 2013 г.

В раздел 2 на доклада се прави преглед⁸ на използването на монетите от един и два евроцента и на развитието на начина, по който се възприемат.⁹ В него са представени и евентуалните варианти на политика за по-нататъшно обсъждане¹⁰. Наскоро беше проведена широка консултация със заинтересованите страни по въпросите, свързани с тези монети, както беше обявено в пътната карта, с която беше поставено началото на настоящия доклад¹¹. Заинтересованите страни дадоха своите препоръки и резултатите от консултациите са описани в част I от приложението към настоящия доклад. Представените в настоящия доклад варианти на политика за тези монети се базират на тази консултация.

⁶ SWD/2013/0175 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0175>).

⁷ Четирите представени сценария бяха следните: 1) „сценарий на статуквото“: продължаване на емитирането при сегашните условия, без промяна на правния или фактическия контекст; 2) „сценарий на емитиране при намалени разходи“: емитиране при намалени разходи чрез промяна на материалите, влизащи в състава на монетите, или чрез повишаване на ефективността при изработването, или и по двата метода; 3) „сценарий на бързото изтегляне“: премахване и изтегляне на монетите от един и два евроцента в рамките на кратък срок и въвеждане на правила за закръгляване; 4) „сценарий на „отшумяването“: преустановяване на емитирането на монети от един и два евроцента и въвеждане на правила за закръгляване. Макар че и при този сценарий няма да бъдат емитирани допълнителни монети и ще се прилагат задължителни правила за закръгляване, монетите в обращение ще продължат да бъдат законно платежно средство. Ще бъде възможно монетите от един и два евроцента да продължат да се използват, но само за плащане на закръглената крайна сума. Тъй като не се предвиждат нови емисии, се очаква тези монети постепенно да отпаднат от обращение поради високото ниво на неизползване и поради факта, че не са удобно платежно средство.

⁸ Като част от своя периодичен преглед съгласно съображение 7 от Регламент (ЕС) № 651/2012 относно емитирането на евромонети (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 135).

⁹ Виж част 2 от приложението.

¹⁰ Що се отнася до съобщението от 2013 г., анализът и проведените обсъждания не осигуриха доказателства за необходимостта монетите от един и два евроцента да бъдат предмет на отделни варианти на политика. Не бяха получени емпирични доказателства и не бяха налице икономически и социални съображения, които да изискват такова разграничение.

¹¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-3071370_en

В раздел 3 се разглежда наблюдаваното напоследък развитие във връзка със защитните елементи на монетите. От изключително значение е евромонетите от всички купюри да се ползват с доверието на гражданите и на търговците на дребно, за да може да продължат да бъдат ефикасно и привлекателно платежно средство. Общият брой на докладваните фалшивите евромонети (от 50 евроцента, едно евро и две евро), открити в обращение, винаги е бил относително стабилен¹². Макар и да е постигнат напредък в технологията за производство на монети, така че монетите да станат още по-сигурни, и автоматичното установяване на истинността на монетите да е широко разпространено като начин за откриване на фалшиви монети¹³, качеството на някои фалшификации също се е подобрило.

В раздел 4 са изложени заключенията, в които са представени предстоящите действия в резултат на основните констатации в настоящия доклад.

РАЗДЕЛ 2. МОНЕТИ ОТ ЕДИН И ДВА ЕВРОЦЕНТА: РАЗВИТИЕ И ОБСЪЖДАНЕ ВСЛЕДСТВИЕ НА СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ОТ 2013 Г.

2.1 Използване на монети от един и два евроцента за плащания

Монетите от един и два евроцента са необходими за закупуване на стоки или услуги, чиято обща стойност не завършва на нула или на пет евроцента (т.е. цената на отделна покупка или сборът на всички покупки не е кръгла сума) и когато плащането в брой е очакваният или основният начин на плащане. Като цяло това е така в случай на относително дребни покупки¹⁴ на храни и трайни продукти в супермаркети, пекарни и по-малки обекти за търговия на дребно, както и за насипни стоки, които се закупуват на килограм, обем и др. на ежеседмични пазари, в месарници или на бензиностанции. Разходите в супермаркетите и по-малките магазини продължават да представляват голяма част от основния бюджет на потребителите. При все това повечето потребителски стоки вече не попадат в тази категория, тъй като цените на единичните артикули са по-високи и следователно обикновено се закръгляват¹⁵ и/или защото плащането не се извършва в брой. Когато за плащане в брой се използват монети от един и два евроцента, тези купюри се използват основно за връщане на ресто

¹² Годишно се откриват средно около 150 000 фалшиви монети, повечето от които представляват фалшиви монети от две евро.

¹³ Кредитните институции и лицата, работещи с пари в брой, трябва да установяват истинността на евромонетите, като използват сертифицирани машини за обработка на монети в съответствие с Регламент (ЕС) № 1210/2010, ОВ L 339, 22.12.2010 г., стр. 1. Негодните за употреба монети (например повредените монети) трябва да бъдат изтегляни от обращение. Държавите членки също така трябва да гарантират, че фалшивите монети се откриват и предават на правоприлагащите органи; вж. Регламент (ЕО) № 1338/2001, както е изменен, ОВ L 181, 4.7.2001 г., стр. 6.

¹⁴ Понастоящем средната стойност на трансакция в брой в еврозоната е 12,38 EUR, макар че предпочитанията за начина на плащане се различават между отделните държави членки; вж. Тематични материали на ЕЦБ (ECB Occasional Paper Series), № 201, ноември 2017 г.: „Използването на пари в брой от домакинствата в еврозоната“, стр. 20.

¹⁵ Тези стоки включват облекло, обувки, електронни устройства, приспособления и мебели. Все по-често се използват закръглени цени при потребление „извън дома“ (например на напитки, закуски, печатни издания, билети или при посещения в ресторанти).

(„еднопосочно използване“). Обикновено потребителите получават повече монети от един и два цента, отколкото използват.

2.2. Промени в емитирането на монети от един и два евроцента

Емитирането на монети от един и два евроцента се увеличава постоянно от 2002 г. насам и равнището на емитиране нараства по-бързо, отколкото това на евромонетите с други купюри. Всъщност според статистиката понастоящем всеки гражданин на еврозоната притежава 181 от тези монети, докато по времето на съобщението на Комисията от 2013 г. всеки гражданин е притежавал 145 монети. В днешно време почти половината от всички емитирани евромонети са монети от един и два евроцента.

Година	Всички евромонети (в млрд.)	Всички монети от един и два евроцента (в млрд.)	Процент на монетите от един и два евроцента (от всички емитирани монети в еврозоната)
декември 2002 г.	40	14	35 %
края на 2004 г.	54	21	39 %
края на 2007 г.	73	31	42 %
края на 2012 г.	102	47	46 %
края на 2017 г.	126	61	48 %

(източник: Европейска централна банка, всички стойности са закръглени)

От всички купюри делът на монетите от един и два евроцента, връщани на националните централни банки, е най-малък. Еднопосочното използване, малкият дял на връщаните на националните централни банки монети и постоянното увеличение на емисиите на монети от един и два евроцента потвърждават хипотезата, че монети с тези купюри не участват ефективно в обращение сред икономическите оператори, а предимно се трупат или се губят.

2.3 Разходи за „еднопосочно използване“ и големи емисии на монети от един и два евроцента

Евромонетите представляват законно платежно средство¹⁶ и за да може то да бъде осигурено на обществото, трябва да се плати съответната цена. Разходите за монети от един и два евроцента са свързани с производството на заготовки, както и сечене, емитиране, обслужване и пускане или връщане в обращение на тези купюри. Изгубените монети също така пораждаат екологични разходи¹⁷. Тъй като няма ефективен стимул за връщането в обращение на тези купюри, се емитират все повече монети от един и два евроцента, което увеличава допълнително общите разходи.

¹⁶ Член 11 от Регламент (ЕО) № 974/98 относно въвеждането на еврото, ОВ L 139, 11.5.1998 г., стр. 1.

¹⁷ Монетите от един и два евроцента представляват монети от стомана с медно покритие. Обикновено захвърлените монети се озовават в обществени площи, в домакинските отпадъци или в инсталации за изгаряне на отпадъци.

Като цяло приходите от сенъораж от емитирането на монети от един евроцент са отрицателни, тъй като само разходите за възлагане на обществени поръчки вече надхвърлят номиналната стойност на монетата¹⁸. От данъчна гледна точка емитирането на монети с такава купюра е дейност, която генерира загуби за държавите членки. В рамките на консултацията със заинтересованите страни през 2017 г.¹⁹ повечето държави от еврозоната посочиха, че разходите за възлагане на обществени поръчки за монети от два евроцента продължават да са по-малки от номиналната им стойност.

2.4 Как държавите членки реагират на увеличаващите се разходи и емитиране на монети от един и два евроцента

Държавите членки са предприели различни подходи за справяне с разходите и търсенето.

Възможно е например закръгляване нагоре или надолу до най-близките пет евроцента при извършване на плащане в брой. Ако крайната сума на покупките завършва на един, два, шест или седем евроцента, тя се закръглява надолу, а ако завършва на три, четири, осем или девет евроцента, тя се закръглява нагоре. Например за крайна сума на покупки в размер на 3,58 EUR или 3,62 EUR се дължат 3,60 EUR в брой, докато за сумите 3,63 EUR или 3,67 EUR се дължат 3,65 EUR в брой. При този вид закръгляване се печелят или се губят не повече от два евроцента при окончателното закръгляване, като с времето печалбите и загубите се изравняват. Следователно това действително намалява използването на монети от един и два евроцента.

Все повече държави следват този подход: от 2002 г. насам във Финландия е задължително крайната сума на покупките при плащане с брой да се закръглява до най-близките пет евроцента; през 2004 г. закръгляването се превърна в обичайна практика в Нидерландия; през 2014 г. Белгия въведе закон, в който се предвижда доброволно закръгляване, а през 2015 г. това направи и Ирландия; през 2017 г. Италия прие закон, с който закръгляването стана задължително, и спря да сече монети от един и два евроцента. При все това закръгляването все още не е станало обичайна практика нито в Белгия, нито в Италия.

Някои държави членки заменят евромонети с различни купюри срещу монети от един евроцент от резервите от монети на други държави от ЕС по номинална стойност, за да смекчат разходите за производство или за възлагане на обществени поръчки за монети с такава купюра.

2.5 Как търговците на дребно реагират на разходите във връзка с монетите от един и два евроцента

Търговците на дребно (включително супермаркетите) естествено трябва да се адаптират към навиците и предпочитанията на потребителите за начина на плащане.

¹⁸ При проучване, проведено през 2017 г., само три (от деветте отговорили) държави членки посочиха, че разходите за възлагане на обществени поръчки за монети от един цент са паднали под тяхната номинална стойност. Що се отнася до монетите от два евроцента, шест от деветте държави посочиха, че разходите за придобиване са спаднали под номиналната стойност.

¹⁹ Вж. глава С.1 от част 1 към приложението.

Търговците изпълняват ключова роля, тъй като те са главните участници, извършващи еднопосочното използване на монети от един и два евроцента чрез връщането им като ресто. Очаква се това да продължи, при условие че не се прилага закръгляване и разходите, произтичащи от използването на тези купюри, продължават да се поемат от потребителите.

В някои случаи придобиването на нови монети от един и два евроцента от търговска банка чрез националната централна банка може да струва на търговците на дребно по-малко, отколкото осигуряването на монети в обращение от лица, работещи с пари в брой, тъй като вторият вариант включва по-големи разходи за обслужване. Дори ако търговските банки начисляват такса за изтегляне на нови монети от един и два евроцента, търговците на дребно често плащат по-малко за нови монети, отколкото би им се наложило да платят, ако поръчат монети от лица, работещи с пари в брой²⁰. В резултат на това се емитират нови монети, а резервите от монети на равнището на лицата, работещи с пари в брой, продължават да се трупат.

2.6 Как обществеността възприема монетите от един и два евроцента

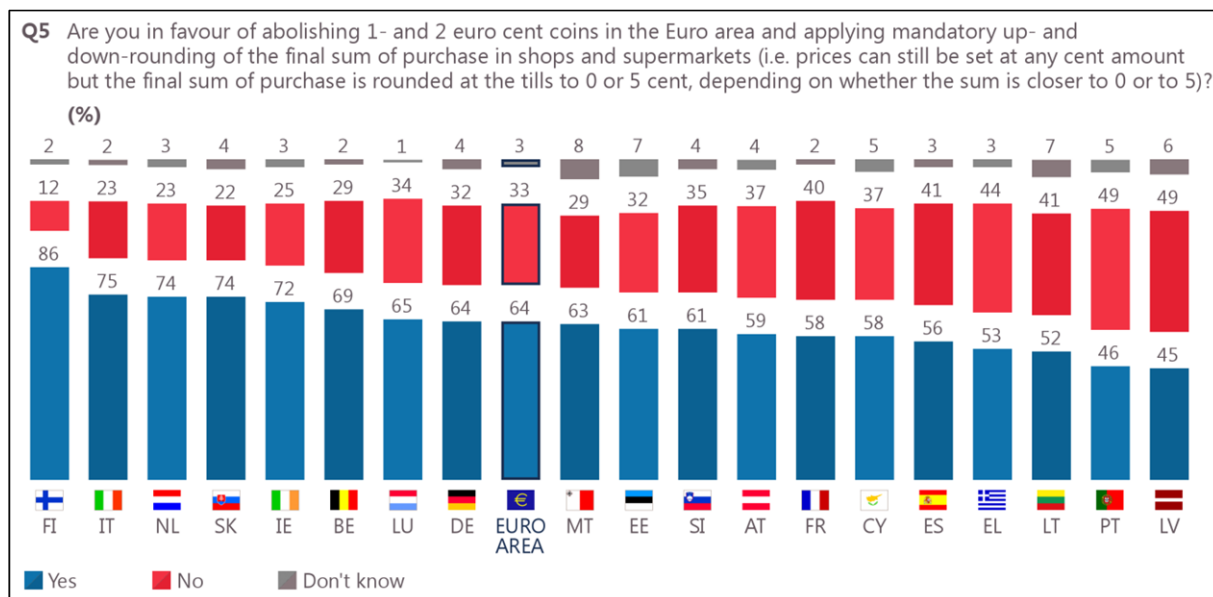
От 2014 г. насам Комисията провежда ежегодни проучвания на общественото мнение във връзка с тези монети²¹. Огромното мнозинство от хората в еврозоната подкрепят премахването на тези купюри, както е видно от отговорите на въпроса в проучването по-долу. Това мнозинство практически не се променя с годините.

„Подкрепяте ли премахването на монетите от 1 и 2 евроцента в еврозоната и прилагането на задължително закръгляване нагоре или надолу на крайната сума на покупките в магазини и супермаркети (т.е. цените пак могат да се определят в центове, но крайната сума на покупката се закръглява на касата на 0 или 5 цента в зависимост от това дали е по-близка до 0 или до 5 цента)?“			
Година на проучване Евробарометър	ДА	НЕ	Без мнение
2014 г.	60%	37%	3%
2015 г.	59%	38%	3%
2016 г.	62%	36%	2%
2017 г.	64%	33%	3%

²⁰ Някои търговци на дребно посочиха, че ролка с монети, съдържаща 50 монети от един евроцент, може да струва до 50 цента в допълнение към номиналната стойност на монетите в ролката.

²¹ Доклади от експресни проучвания Евробарометър относно еврозоната: FL 405, FL 429, FL 446 и FL 458: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/index#p=1&instruments=FLASH>

От сегашните резултати по държави от еврозоната е видно, че в нито една от тях вече няма абсолютно мнозинство, което да подкрепя запазването на тези две купюри.

(източник: Евробарометър 2017 г.)

2.7 Опасения, че закръгляването към най-близките пет цента ще повиши потребителските цени и инфлацията

Друг важен въпрос в дебата дали да се преустанови използването на монети от един и два евроцента е свързан с инфлацията и възприеманата инфлация. Закръгляването на крайната сума може да доведе до очаквания на потребителите за систематично закръгляване нагоре или директно увеличаване на цените в бъдеще. Тези опасения всъщност са валидни, ако закръгляването обхваща стоки, които се закупуват често и обикновено се заплащат в брой, и следователно може да повлияе на инфлационните очаквания („възприеманата инфлация“). При все това премахването на монетите от един и два евроцента и прилагането на правила за закръгляване не се очаква да повлияят значително на стабилността на цените, защото:

- Ако разходите за обслужване за пари в брой са по-ниски, това би могло да позволи на търговците на дребно да понижат цените.
- Ако се въведе закръгляване, това няма да промени начина, по който се измерва инфлацията — чрез използване на хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ)²², или измерването на частното потребление. Следователно няма да има

²² В рамките на еврозоната с ХИПЦ се измерват промените с течение на времето при цените на потребителските стоки и услуги, които се закупуват, използват или заплащат от домакинствата в еврозоната. При ХИПЦ се използва единна договорена методология, която позволява лесно съпоставяне на данните от отделните държави.

„нови стойности“. Статистическите органи ще продължат да използват обявените цени (т.е. незакръглени цени) без систематична тенденция при сумирането, когато изчисляват индексите на цените.

- Преустановяването на емитирането на монети от един и два цента би могло да осигури възможност на производителите и търговците на дребно да променят по-голям набор от индивидуални обявени цени по едно и също време. Това на свой ред би могло да доведе до известно увеличение при общите ценови равнища и — поне като еднократно явление — до по-висока инфлация. При все това може да се очаква този риск да бъде ограничен от прозрачността при ценообразуването, осведомеността на потребителите и конкуренцията в сектора на търговията на дребно. Според една заинтересована страна не може да се изключи и възможността в резултат на конкурентно поведение крайната сума на покупките всъщност да се закръглява като цяло надолу в средносрочен план²³.
- Опитът на държавите, които ограничават използването на монети от един и два евроцента за плащания в брой, като например Финландия, Нидерландия и Ирландия, потвърждава, че практиката за закръгляване на сумите за плащане в брой не оказва значителен ефект върху инфлацията на потребителските цени, измервана чрез ХИПЦ или дефлатора на частното потребление.

2.8 Разглеждане на емитирането на монети от един и два евроцента въз основа на критериите разходи и възприемане от населението

При прилагането на критериите разходи и възприемане от населението по отношение на монетите от един и два евроцента става ясно следното:

- (1) Поради намалената им покупателна способност монетите от един и два евроцента се използват предимно едностранно, което води до трупане и неизползване на монети.
- (2) Правителствата, които емитират тези монети, генерират загуби от тях с отрицателен сенъораж (поне за монетите от един евроцент).
- (3) Разходите за обслужване на монетите са големи в сравнение с номиналната стойност на тези монети. Търговците на дребно плащат до едно евро за ролка с монети, съдържаща 50 монети от един евроцент.

²³ EHI Retail Institute/Deutsche Bundesbank, Coins Study: Impact assessment of rounding in the retail sector (Проучване във връзка с монетите: оценка на въздействието от закръгляването в сектора на търговията на дребно) (2015 г.), стр. 51.

- (4) Сред широката общественост е налице стабилно мнозинство, което подкрепя премахването на монетите от един и два евроцента, както сочат данните в таблицата по-горе.
- (5) По отношение на намаляването на производствените разходи съществуват ограничения²⁴. При положителна инфлация то генерира само временни ефекти, докато производствените разходи отново надхвърлят номиналната стойност, и не е в състояние да преодолее другите предизвикателства, свързани с монетите от един и два евроцента: ще продължава да има трупане и неизползване на монети.

Премахването на тези монети ще осигури възможност за преодоляване на недостатъците и предизвикателствата, свързани с тяхното използване, както е посочено по-горе. Препоръчително е обаче да се направи допълнителен анализ на последиците от евентуалното им премахване. Приема се, че държавите членки могат да емитират евромонети, при положение че са получили одобрение от ЕЦБ за размера на тиража²⁵. От друга страна, в Регламент (ЕС) № 651/2012 са включени обвързващи правила за емитирането на евромонети, за да се избегне прилагането на различни практики в отделните държави членки и да се постигне достатъчно интегрирана рамка за единната валута²⁶.

В следващите два подраздела са изложени предимствата и недостатъците както на изтеглянето, така и на постепенното премахване на тези монети.

2.8.1 Предимства и недостатъци на изтеглянето на монетите и бързото отнемане на статута на законно платежно средство

При този вариант емитирането на съответните монети ще спре и те ще изгубят доста бързо своя статут на законно платежно средство за плащания, евентуално с право на възстановяване на стойността им в централните банки дори след отнемането на този статут. При плащане в брой в цялата еврозона ще бъде необходимо крайната сума на покупките да се закръглява задължително към най-близките пет евроцента, за да се гарантира, че едно и също правило се прилага по един и същи начин навсякъде в еврозоната²⁷. Монетите ще трябва активно да се изтеглят от обращение.

²⁴ Държавите членки договориха нови стандарти за производство на монети от един и два евроцента с цел това да се прави по по-рентабилен начин, без да се променя начина, по който изглеждат, като същевременно продължи да отговаря на техническите спецификации, определени в Регламент (ЕС) № 729/2014 на Съвета. Новите стандарти се прилагат към монети, произведени през 2017 г. Монетите, произведени в съответствие с предишните стандарти, могат да се използват успоредно с новите.

²⁵ Вж. член 128, параграф 2 от ДФЕС.

²⁶ Вж. съображение 2 от Регламент (ЕС) № 651/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно емитирането на евромонети. Посоченият регламент се основава на член 133 от ДФЕС.

²⁷ В своето становище относно белгийски законопроект, предвиждащ доброволно закръгляване на плащания в евро, ЕЦБ (CON/2014/6, точка 2.4) изтъкна, че „поради това с оглед запазване на целостта и интегритета на пространството на обща валута ЕЦБ препоръчва всички правила за закръгляване да

Предимствата от този вариант ще бъдат следните:

- незабавни икономии на разходи: премахване на разходите за производство или емитиране и на отрицателния сенъораж;
- премахване на разходите за обслужване на монетите от един и два евроцента;
- бърз отговор на предпочитанията на гражданите.

Недостатъкът би се изразил в еднократни разходи за изтеглянето. Ще бъде необходимо да се направи допълнителен анализ, за да се направи прогноза²⁸.

2.8.2 Предимства и недостатъци на постепенното премахване на монетите без непосредствено отнемане на статута на законно платежно средство

При този вариант също ще се прекрати емитирането, но статутът на законно платежно средство ще бъде отнет едва на по-късен етап. Спирането на производството и емитирането на тези монети ще има сходен ефект с този на първия сценарий. Монетите обаче ще останат в обращение, но ще изчезват постепенно, тъй като голям брой от тях ще продължават да се губят и няма да се емитират нови. Статутът на монетите като законно платежно средство ще може да се отнеме най-рано, когато останат само единични монети в обращение, вероятно с право на възстановяване на стойността им в централните банки дори след като този статут бъде отнет. Тази мярка ще трябва да се придружава от задължително закръгляване веднага щом се преустанови емитирането на монетите, както при първия сценарий.

Предимствата на този вариант ще бъдат следните:

- няма да има разходи за изтеглянето;
- монетите от един и два евроцента ще продължат да се използват за плащания за по-дълго време.

В сравнение с вариант 1 недостатъците ще бъдат следните:

- по-малко икономически ползи предвид продължаващите разходи за обслужване на монетите от един и два евроцента в обращение, докато броят им намалее;
- търговците на дребно ще трябва да продължат да боравят с монети от един и два евроцента, макар и в много по-малка степен заради закръглянето нагоре;
- няма да има толкова непосредствен отговор на желанията на повечето хора в съответните държави членки.

бъдат установени по хармонизиран начин на равнището на Съюза, а не на национално равнище“. Същото нещо беше повторено в Становище на ЕЦБ CON/2018/41 от 4 септември 2018 г.

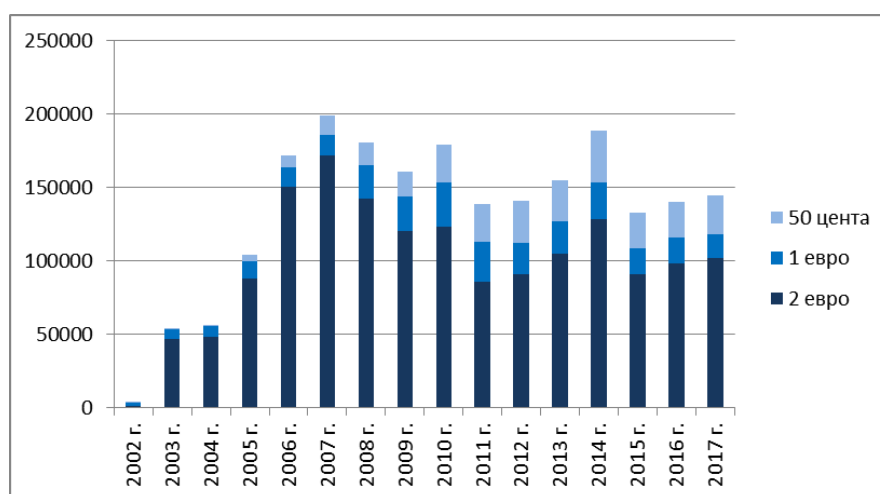
²⁸ Трудно е да се предвиди какви ще бъдат тези разходи, тъй като те ще зависят от отношението на гражданите във всяка държава членка и от желанието им изтеглените купюри действително да се върнат обратно. Предишният опит от преминаване към еврото сочи, че такива разходи ще бъдат ограничени, по-специално по отношение на много малки купюри, при които заради съществуващи големи загуби вече е налице липса на дисциплина по отношение на вниманието, което се обръща на стойността на тези монети.

РАЗДЕЛ 3. ЗАЩИТА НА ЕВРОМОНЕТИТЕ СРЕЩУ ФАЛШИФИЦИРАНЕ: ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗАЩИТНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ НА ЕВРОМОНЕТИТЕ С ЦЕЛ МОНЕТИТЕ ДА ПРОДЪЛЖАТ ДА БЪДАТ ПЛАТЕЖНО СРЕДСТВО, ПОЛЗВАЩО СЕ С ДОВЕРИЕ

ЕС разполага с въведена разработена правна рамка и насърчава сътрудничеството с държавите членки и националните органи, за да се гарантира, че паричните средства в евро в брой се ползват с доверие и че използването на пари в брой е сигурно и ефикасно. Въведени са правила (включително разпоредби съгласно наказателното право) за защита на евромонетите срещу фалшифициране и за установяване на истинността им. Те се допълват от правни разпоредби относно възпроизвеждането и използването на изображенията върху медали и отличителни знаци, за да се гарантира, че във веригата на парите в брой се използват само истински монети и че те са годни за обращение²⁹.

Броят на докладваните фалшиви евромонети (50 евроцента, едно евро, две евро), които са открити в обращение, е относително стабилен, като средното годишно количество на фалшивите монети е около 150 000 (на номинална стойност от около 240 000 EUR).

Брой на откритите фалшифицирани евромонети по купюри
(източник: Европейски технически и научен център)

В същото време общият обем на монетите в обращение е продължил да нараства — от 40 милиарда през 2002 г. до 125 милиарда до края на 2017 г. В резултат на това с течение на времето съотношението на откритите фалшиви монети е намалял значително от една на всеки 70 000 истински монети през 2007 г. на една на всеки 120 000 през 2017 г. (отново само за 50 евроцента, едно евро и две евро).

Гражданите обръщат малко внимание на начина, по който изглеждат монетите, и на защитните им елементи. Голяма част от монетите се държат в портфейли и в каси като

²⁹ Вж. преглед на съответните правни актове на ЕС на адрес: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/euro/euro-coins-and-notes/euro-coins/legislation-euro-coins_en

дребно ресто и никога не преминават през професионална проверка за установяване на истинността.

Техническите спецификации и елементи на евромонетите от всички купюри датират от средата на 90-те години на 20-ти век, докато производствените технологии и „качеството“ на някои от откритите фалшификати са се подобрили.

Фалшификати с лошо визуално качество, но добри електромагнитни характеристики могат да навлязат на пазара чрез автомати за продажба на стоки или билети. Някои автомати не разпознават незабавно фалшификатите с високо качество на изработка и броят на фалшивите монети в обращение вероятно е по-голям от броя на откритите фалшификати.

Еврозоната трябва да продължи да полага усилия за защита на евромонетите срещу фалшифициране и за запазването им като сигурно и ползващо се с доверие платежно средство. Все още не е взето решение за въвеждане на нови защитни елементи за евромонетите. Европейската централна банка започна да емитира нова серия банкноти с усъвършенствани защитни елементи. Може би е време да започне да се обмисля необходимостта от модернизиране и на нашите евромонети.

РАЗДЕЛ 4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

В настоящия доклад е описано използването на монетите от един и два евроцента. Той предоставя на държавите членки основна информация, на база на която да проучат най-подходящите следващи стъпки във връзка с тези две купюри на равнището на еврозоната.

По отношение на приоритетите във връзка със защитата и сигурността Комисията ще продължи сътрудничеството с държавите членки с цел да се подобри допълнително откриването на фалшификати; по програмата „Перикъл“³⁰ и нейния приемник в рамките на предстоящата многогодишна финансова рамка³¹; ще продължи да оказва финансова подкрепа на компетентните органи на държавите членки при извършване на научноизследователска и развойна дейност във връзка със защитните елементи на монетите; ще проучи какви нови подходящи защитни елементи биха могли да се разработят за евромонетите с голяма купюра (монети от едно и две евро); ще проведе обсъждания в рамките на подходящи форуми относно начините, по които могат да се емитират монети с нови защитни елементи и постепенно могат да се изтеглят монетите от първо поколение, без да се прекъсва безпроблемното обращение на останалите евромонети и да се възпрепятства добре установената верига на парите в брой.

³⁰ Регламент (ЕС) № 331/2014 относно програма „Перикъл 2020“, ОВ L 103, 5.4.2014 г., стр. 1.

³¹ COM(2018) 369 final и COM(2018) 371 final.